

ISESEISVA ÕPPE KORRALDAMINE KOOLIS

JUHEND

Juhend annab statsionaarset õpet läbiviivatele üldhariduskoolidele ülevaate, kuidas korraldada koolides iseseisvat õpet. Käesolev juhend ei ole õigusakt. Juhendi järgimine aitab kaasa, et iseseisev õpe oleks koolis korraldatud kehtivate õigusnormidega kooskõlas.

Tuleb arvesse võtta, et täna kehtivas õigusruumis on iseseisva õppe korraldamine õiguspärane eelkõige kooli ruumides või kooli poolt kontrollitud keskkonnas läbiviiduna.

1. Olulised mõisted

Õppepäev on kalendripäev, mil õpilane on kooli päevakava või individuaalse õppekava alusel kohustatud õppes osalema.

Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik.

Juhendatud õpe on õpe, kus õppija tegevus on läbivalt juhendatud ja tagasisidestatud. Õpe toimub kooli määratud viisil, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele.

Kontaktõpe on juhendatud õpe, milles osalevad korraga nii õppija kui ka õpetaja, nt loeng, seminar, praktikum, konsultatsioon, õppekäik. Kontaktõppeks saab lugeda ka sellist e-õpet, kus õppekeskkonnas osalevad samal ajal nii õpilane kui õpetaja.

Iseseisev õpe on juhendatud õpe, kus õpetaja vahetult ei osale (st ei ole kontaktõpe). Iseseisev õpe on lühiajaline õppevorm, mis arvestatakse lubatud õppekoormuse sisse.

2. Iseseisva õppe eesmärgistamine

- Mõelge läbi, kuidas toetab iseseisev õpe iga õppija arengut ja aitab kaasa õpitulemuste saavutamisele.

- Hinnake, kuivõrd on õpilaste õpipädevus, enesejuhtimispädevus ja planeerimise oskus kujunenud, et iseseisev õpe oleks tõhus ja tulemuslik.
- Seostage iseseisva õppe eesmärgid ainevaldkondlikult või valdkondade üleselt, et saavutada lõimitud ja terviklik õppetegevus.

 Tähelepanekud: Iseseisva õppe eesmärgid peavad olema seotud kooli õppekava eesmärkidega. Oluline on arutada need läbi oma kooli õpilaste ja lapsevanematega.

 Tähelepanekud: Iseseisva õppe keskne eesmärk on õpilase õpioskuste ja enesejuhtimise arengu toetamine. Iseseisva õppe korraldamise eel peab hindama, kas õpilase juba omandatud teadmised, oskused ja hoiakud toetavad iseseisvat õppimist.

3. Õiguslik raamistik ja kooskõlastused

- Rääkige iseseisva õppe korraldus läbi kooli hoolekogus või muus seadusejärgses esinduskogus ja veenduge, et igal lapsevanemal oleks olemas kogu info ning võimalus anda korralduse kohta tagasisidet.
- Mõelge läbi, kuidas iseseisev õpe mõjutab vastutuse jaotust koolis ja koolipäeva korraldust.
- Rääkige õpetajatega läbi töökorralduse küsimused iseseisva õppe ajal.
- Tagage, et õppijad on kursis iseseisva õppimise korraldusega. Andke teada, millistes keskkondades töötatakse ja mida õpilased peavad seal tegema. Jälgige, et neid keskkondi poleks liiga palju, sest see tekitab õpilastes segadust.
- Hoolitsege selle eest, et kooli pidaja on kursis iseseisva õppe korraldamisega ja on selle vajadusel kooskõlastanud.
- Iseseisev õpe, mis hõlmab tervet õppepäeva, tuleb planeerida õppeaasta üldtööplaanis ja teha toimumise aeg teatavaks õppeaasta alguses.

 Tähelepanekud: Kooli ja pidaja hoolsuskohustuse ulatust mõjutab õpilase vanus ja vaimne küpsus. Mida vanem on õpilane, seda enam võib

eeldada temalt üldiste käitumis-tavade tundmist, neist arusaamist ja võimet nende järgi oma käitumist kujundada. Kooli hoolsuskohustus ei eelda üldjuhul seda, et koolitöötajal oleks igal ajal visuaalne ülevaade iga õpilase tegemistest. Selline pidev jälgimiskohustus võib siiski tekkida tulenevalt nt füüsilisest õppekeskkonnast või konkreetse õpilasega seotud asjaoludest. (allikas: Riigikohus)

4. Iseseisva õppe kavandamine

- Mõelge õppijatest lähtuvalt läbi ja otsustage, millal ja kui sageli iseseisev õpe toimub ning valige sobivad ajad, arvestades:
 - tasemetööde ja eksamite perioode,
 - õpetajate töökorraldust,
 - koolivaheaegu,
 - toitlustamise korraldust koolis.
- Võimaldage õpilastele iseseisva õppe ajal kooli ruumide kasutamine ja looge sinna iseseisvaks õppimiseks sobilikke õpialad.
- Mõelge ja rääkige läbi, kuidas korraldada toitlustamine.
- Selgitage välja, kas ja milline on õpilaste tehnoloogiline valmisolek ning arvestage sellega õppetegevuste kavandamisel. Kui õpilane vajab iseseisvalt õppimise ülesannete sooritamiseks tehnilisi vahendeid, siis tuleb need õpilasele tagada.

📌 *Tähelepanekud:* Mida pikemaid iseseisva õppimise ajaühikuid planeerida, seda kõrgemaks muutub risk, et see ei sobi ühtmoodi kõigile lastele ja peredele. Riskide maandamine eeldab tõhusat koostööd lapsevanematega. Riski maandab iseseisva õppimise korraldamine koolimajas, kus juhendamine on vajadusel vahetult teostatav.

📌 *Tähelepanekud:* Õppepäeva hõlmava iseseisva õppe ajal peab koolimaja olema õpilastele avatud nagu alati ning õpilane või lapsevanem ei pea seda eraldi kokku leppima. Koolimaja ruumide teistsugusel viisil kasutamine iseseisva õppe ajal võib aidata õpilasi motiveerida ja toetab iseseisvas õppes osalemist.

✚ *Tähelepanekud:* Piiramatut interneti-mahu kasutamise võimalus õpilase oma seadmetes ei ole iseenesestmõistetav. Videoid sisaldavad õppematerjalid eeldavad üldjuhul piiramatut interneti mahtu.

5. Õppe sisu ja juhendamine

- Määrake iseseisva õppe ajaks kindlad konsultatsiooni ja juhendamise võimalused, et ennetada võimalikke õpitõrkeid. Veenduge, et õpetajatel oleks olemas vahetu reageerimise võimalus.
- Arvestage, et kõik õpilased ei suuda ühtviisi iseseisvalt õppida ning võivad vajada erinevat tuge. Iseseisva õppimise õnnestumise eeldus on, et õpilaste iseseisva õppimise oskusi on õppetöö vältel järjepidevalt kujundatud.
- Koostage iseseisvaks õppeks selged tööjuhendid ja tagage, et ülesanded on jõukohased, vastavad õpitulemustele ja õppija tulemused on tagasisidestatud.
- Arvestage, et iseseisev töö on osale õpilastest ajamahukam.

✚ *Tähelepanekud:* Vältige ülesannete ülekoormust – fookus peab olema kvaliteedil, mitte kvantiteedil. Iseseisvas õppes osalemine eeldab õpilaselt oskust uusi tehnoloogiaid kasutada ja võimet iseseisvalt õppida – ise oma õppimist planeerida, jälgida ja kontrollida.

✚ *Tähelepanekud:* Kui eeldatakse, et õpilane külastab õppetegevuse käigus muuseumi, näitust vms, tuleb tagada, et ühegi õpilase jaoks ei ole õpitulemuse saavutamise takistuseks ressursi, nt piletiraha või transpordi võimaluse puudumine.

✚ *Tähelepanekud:* Iseseisev õpe on üks õppeprotsessi osa, mille tagasisidestamiseks sobib kujundav hindamine. Õpilane vajab eeskätt tagasisidet, mis on tal hästi õnnestunud ning mis vajaks veel harjutamist. Soovitatav on kasutada õpilase enesehindamist. Oluline on, et õpilane saaks aru, mida ja millal hinnatakse.

6. Kommunikatsioon

- Rääkige osapooltega läbi kogu iseseisva õppe kavandamine, alates eesmärkidest kuni korraldamiseni.
- Teavitage õpilasi ja vanemaid aegsasti, soovitavalt hiljemalt õppeperioodi alguses. Arvestage, et iseseisva õppe korraldamine võib mõjutada perede elukorraldust.
- Jälgige, et ükski õpilane ei peaks oma pere elukorraldusest tulenevalt tundma iseseisva õppimise ajal eristumist teistest õpilastest. Nii näiteks ei ole mõistlik edastada kõikidele suunatud sõnumit, kus kooli ruumide või tehnoloogiliste vahendite kasutamist seostatakse koduste tingimustega.
- Arvestage kommunikatsiooni kavandamisel, et iga seotud osapooleni jõuaks temale vajalik info. Kasutage koolis kokkulepitud infokanaleid.
- Koguge tagasisidet õpilastelt, õpetajatelt ja lapsevanematelt iseseisva õppimise kohta ja arvestage sellega planeerimisel.